

Duurzaamheid druppelt aoc's binnen

Vergroening vraagt moed

35 inzendingen voor het meest innovatieve vergroeningsproject, vorig jaar vijftien. Steeds meer aoc's vinden dat ze op de goede weg zijn naar een groene en duurzame samenleving. Gaan ze daarmee ook voorop in de vergroening?

De prijs van tienduizend euro voor het beste 'groene' initiatief ging naar de mbo-leerlingen Design van AOC Oost. In een *pop-up store* in hartje Enschede verkochten ze opgepimpte tweedehands spullen. De beide tweede prijzen van vijfduizend euro waren voor de plaatsing van een watertap en een ecotap waar leerlingen hun flesje bij kunnen vullen en hun elektrische fiets op kunnen laden en voor duurzame samenwerking met de regio om innovatieve groene oplossingen voor regionale vraagstukken te bedenken. Deze drie initiatieven moeten leerlingen helpen in hun ontwikkeling als

kritische 'groenbewuste' consument en burger. En ze voorbereiden op succesvol functioneren als werknemer of ondernemer op de brede groene 'duurzame' arbeidsmarkt. Dat is wat het project Voorop in de Vergroening beoogt en waarvoor veertien onderwijsinstellingen met 35 inzendingen dit jaar meedongen naar een van de prijzen.

In the lead

De drie prijswinnaars laten drie heel verschillende initiatieven zien. Bij de *pop-up store* lag het accent op ondernemerschap, de jury prees de

De winnaars met hun prijzen; tien- of vijfduizend euro voor nog meer vergroeningsprojecten

zelfstandigheid van de leerlingen en vond het een mooi voorbeeld van *talent-based learning*. De ecotap en watertap zijn voorzieningen die vmbo-leerlingen van het Wellantcollege in Montfoort stimuleren om gezond te leven. De jury waardeerde het dat het initiatief van de leerlingen kwam. Bij de regionale samenwerking van AOC Terra zit de duurzaamheid in de samenwerking met de partners. Bovendien zet het een onderwijstransitie in gang waarbij de student *in the lead* is, vond de jury.

Ondernemerschap, gezond leven, samenwerking met de omgeving, eigenaarschap van de studenten en leerlingen, het zijn zomaar een paar criteria waarop de inzendingen werden beoordeeld.

Bottom-up

De vraag is of dit de eisen zijn die een duurzame samenleving met een groene economie aan onze leerlingen en studenten stelt. Die vraag werd voorgelegd aan Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. “We zitten in een kantelperiode,” vertelt hij, “normaal voor een periode van aanhoudende crises.” Hij voorspelt dat die kanteling beweegt naar een samenleving die, veel meer dan nu het geval is, van onderop wordt vormgegeven. “Het denken gaat van verticaal naar horizontaal, het organiseren van centraal naar decentraal en het sturen van top-down naar bottom-up. Er ontstaan nieuwe horizontale verbanden: netwerken, gemeenschappen, coöperaties.” Voorbeelden op de aoc's: horizontaal denken op AOC Terra, decentraal organiseren op het Nordwin College (zie kader) en bottom-up sturen op AOC Oost en Wellantcollege.

Visie en lef

Inhoudelijk gaat ‘groen onderwijs 3.0’ over biologische en duurzame landbouw, stelt Rotmans, over zilte en stadslandbouw, over de biobased economy, over schoon en veilig, over sectoren die met elkaar vervlechten, integrale benaderingen. “Een belangrijke competentie is samenwerking.” Scholen moeten al lerende doen en al doende leren. Maar Rotmans is kritisch: “Er zijn weinig bestuurders met lef. Deze tijd vraagt om bestuurders met visie, moed en met dienstbaar leiderschap.” Als Rotmans aan groen

EERVOLLE VERMELDINGEN

Edudelta kreeg een eervolle vermelding voor een windmolenproject. Leerlingen van het vmbo in Middelharnis bouwen een windmolen voor een basisschool die volkomen energieneutraal wil zijn. Leerlingen van het mbo brengen de windmolen op de markt. De andere eervolle vermelding was voor het Nordwin College. De school kwam met acht inzendingen. Van een warme truiendag tot voorstellen voor de landschappelijke inpassing van daken voor grote rundveestallen en een compleet implementatieplan voor duurzaamheid op het aoc.

onderwijs een cijfer zou moeten geven op de duurzaamheidsladder, “dan is dat misschien wel een onvoldoende.”

Decennialang

Is die onvoldoende terecht? Met de kwantiteit zit het wel goed, maar hoe zit het met de kwaliteit? Wat opvalt is dat er bij alle inzendingen sprake is van samenwerking met de omgeving, met het bedrijfsleven, de regionale of lokale overheden en organisaties en die samenwerking strekt zich soms buiten de landsgrenzen uit. Ongeveer een kwart van de inzendingen betreft iets innovatiefs, zoals de windmolens in Zeeland (zie kader), het ontwerpen van een brug voor de toekomst of het ontwerp voor een landschappelijk ingebed dak voor een rundveestal. Maar ook een kwart van de inzendingen betreft de participatie bij de aanleg of het onderhoud van een tuin. Daar wordt geen beroep gedaan op de leerlingen om iets nieuws te ontwikkelen en er is ook geen sprake van onderwijsinnovatie. Dit soort projecten gebeuren al decennialang.

Alle niveaus

De meeste inzendingen waren initiatieven vanuit één locatie en vaak ook vanuit één discipline. Negen instellingen kwamen met meerdere bijdragen, maar uit de inzendingen blijkt niet dat het gaat om integraal beleid. Wat dat betreft laat Nordwin College het meeste lef zien. Daar is wel zichtbaar sprake van samenhangend beleid, op alle terreinen zoals voorzieningen en onderwijs, en op alle niveaus. Het is de bedoeling dat het daar bij alle aoc's naar toe gaat, want dat is wat de aoc's samen hebben afgesproken. Dat laten ze nog niet zien. Daar is visie en moed voor nodig. ■